

Література:

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

2. Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 27.04.2022 № 392. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/05.05.2022/Poryadok.pryyomu.VO.392-400.05.05.2022.pdf>.

3. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2022 році : постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2022 № 767. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proderzhavne-zamovlennia-na-pidhotovku-fakhivtsivnaukovykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-robotnychykh-kadriv-na-pidvyschennia-kvalifikatsii-ta-perepidhotovkukadriv-u-2022-rotsi-769-070722>.

4. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitkuvishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286->.

5. Операційний план реалізації у 2022–2024 роках Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proshvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286->.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Ігнатенко І. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри земельного та аграрного права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Одним з найважливіших компонентів навчального процесу є систематичний, добре організований контроль якісного рівня знань студентів. Форми перевірки знань можуть бути самими різними, наприклад: усне

опитування, контрольні роботи, реферати, курсові роботи, семінари, тестування. Розглянемо таку форму навчання та контролю, як тестування. Мета тестування – виявити рівень знань студентів, оцінити ступінь засвоєння ними навчального курсу, а також стимулювати активність їх пізнавальної діяльності.

Когнітивні тести, що використовуються в освіті та навчанні – це інструменти вимірювання, які складають основу для прийняття рішень. Це можуть бути рішення, починаючи від відповідей на питання «чи засвоїв студент навчальну програму на достатньому рівні, аби отримати сертифікат?» або «чи цей студент засвоїв відповідні навички та вміння для того, щоб в подальшому пройти навчання кандидата на посаду судді, прокурора?», і закінчуючи такими як «чи належний рівень освіти в країні?». Такі тести слід пристосовувати до мети, з якою вони використовуються, і вони повинні надавати релевантну і надійну інформацію для прийняття відповідного рішення. Тест, який є саме таким, називається «валідним тестом».

Отож, поняття «валідності» стосується відповідності, значущості та корисності конкретних висновків, зроблених за результатами тестування. Будь-які тести, що використовуються для прийняття важливих рішень повинні давати валідні (надійні) результати. Іншими словами: щоб рішення стосовно того, чи приймати студентів до університету чи на програми професійного навчання на основі цих тестів, були обґрунтованими і – якщо необхідно – щоб їх можна було відстояти в суді. Частина «валідності» можуть скласти докази того, що склад тесту відповідає узгодженому плану: ще один вагомий доказ – задовільні психометричні характеристики тесту та окремих тестових завдань.

Тестові завдання – це будівельні блоки тестів, кожен з яких повинен докладатися до валідності тесту. Добре розроблені тестові завдання виокремлюють студентів, які мають якості, необхідні для отримання сертифікату чи для допуску до подальшої освіти, від студентів, які таких якостей не мають. Знання та розуміння, необхідні для того, щоб дати правильну відповідь, повинні бути релевантними, завдання повинні бути сформульовані чітко і недвозначно. Правильна відповідь повинна справді означати, що студент отримав знання і досягнув розуміння, перевірити які має це тестове завдання, без випадкових підказок у тексті завдання чи – якщо йдеться про тестові запитання з варіантами відповідей не функціональних відволікаючих варіантів (неправильних відповідей).

Автори тестових завдань повинні постійно пам'ятати про два важливі запитання, які визначають якість тестового завдання, яке вони створюють: «яка мета тесту, для якого я пишу тестове завдання, і чи зміст цього тестового завдання відповідає такій меті?», а також

«чи формулювання цього завдання і його технічне представлення такі, що воно недвозначно і надійно визначить підготованих студентів і непідготованих?»).

Кожне тестове завдання слід розробляти, пам'ятаючи про загальні критерії якості тестування. П'ять основних критеріїв такі:

1) Валідність. Тести мають надавати можливість користувачам тестів приймати валідні рішення за результатами тесту. Відтак, індивідуальні тестові завдання повинні перевіряти саме те, що від них очікується, і ніщо інше.

Необхідно вказати мету тестування. Тестове завдання має знаходитися в рамках програми, стосуватися відповідного аспекту навчальної програми, відповідати поточному стану науки і думкам спеціалістів з цього питання. Кожна відволікаюча відповідь повинна бути обґрунтованою, представляти реальні та релевантні помилки і хибні сприйняття.

2) Надійність. Кожне завдання повинно забезпечувати послідовне розмежування слабких та сильних студентів. Необхідно дотримуватися чітких і стислих формулювань, уникати двозначності. Це основна із вимог, оскільки тексти запитань, які збивають з пантелику, ведуть до масштабного вгадування і значної втрати інформативності екзамену, і через це тест стає, по суті, коротшим, ніж планувалося, і руйнується розмежування слабких і сильних студентів. Також необхідно уникати ненавмислих підказок. Ключі повинні бути розкидані навмання серед неправильних варіантів відповіді, аби уникнути результативного використання вказівок для вгадування.

3) Об'єктивність. Усі студенти повинні мати рівні можливості показати, що вони можуть зробити (а не що вони не можуть зробити). Необхідно перевірити, щоб не було жодних гендерних, етнічних чи культурних упереджень. «Упередження у тестовому завданні» – це явище, коли певні тестові завдання можуть давати переваги (чи навпаки) окремим групам студентів, і такі переваги не мають нічого спільного з метою тестування. Крім того, необхідно надати якісні схеми оцінювання робіт і процедури оцінювання для того, аби звести до мінімуму відмінності між оцінками одних і тих же робіт, перевірених різними оцінниками.

4) Ефективність. Тестові завдання мають надати якомога більше інформації про студента за якомога менший період часу. У зв'язку з цим необхідно: а) надавати лише ту інформацію, яка є релевантною до завдання; б) уникати зайвих відступів, картинок, таблиць тощо; в) скористатися усіма можливостями, які може дати текст завдання, для того, аби поставити більше запитань.

5) Прийнятність. Громадськість повинна вважати тестові завдання загалом справжнім і валідним представленням відповідних знань у соціально-політично прийнятному контексті. Конroversійних питань слід уникати. Не ставте заплутаних питань.

Також тестові завдання повинні бути прийнятними, і з погляду психометрії, і з етичного погляду. Дистрактори низької якості, які додаються, оскільки складно знайти якісні, є неприйнятними для тесту. Кожен дистрактор повинен бути значущим, у тому розумінні, що він повинен репрезентувати помилку в операції, яку повинен здійснити студент, чи типове неправильне розуміння.

Тести спрацюють оптимально, якщо вони складаються із тестових завдань, які не є ні надто простими, ні надто складними. У такий спосіб отримується найкраща диференціація серед студентів. Дуже складні тести дозволяють добре відрізнити рівні підготовки серед сильних студентів, але залишають більшість інших студентів без значущих (відмінних один від одних) результатів. Те ж саме стосується надто простих тестів: багато високих результатів, але замало відмінностей результатів у студентів.

Складність тестового завдання – це один аспект, а інший – його дискримінаційна здатність. Тестові завдання у тесті повинні послідовно розмежовувати сильних і слабких студентів. Спосіб перевірки цього – перевірка співвідношення результатів за окремими тестовими завданнями і результату екзамену в цілому, або – іншими словами – слід відповісти на запитання: чи студенти, які дають правильну відповідь на тестове завдання, мають вищі результати тестування, ніж студенти, які дають неправильну відповідь?

Тести – це інструменти для вимірювання, а результати – це бали студентів, які означають показник вимірювання їхніх знань та розуміння, здатностей, компетентності, придатності до роботи, а також інших завдань, що ставляться перед тестом. Ці вимірювання повинні бути надійними та відповідати важливості результатів для студентів та тих, хто використовує результати.

Розумне поєднання тестування як форми перевірки знань з традиційними засобами контролю, може сприяти виробленню реальної системи оцінювання знань студентів та реалізації головного завдання освітнього процесу – забезпечення високої якості підготовки майбутніх фахівців.